

ČAJ

Pro chvíle pohody

ŘÍJEN 2021

Časopis Autorů Jičínska

SATIRIK PŘED SOUDNOU STOLICÍ

„Pročpak nepíšeš jako všichni jiní,
pročpak tvé péro černí jen a špiní?“

„Ale, vy páni kritikáři,
vždyť ho namáčím v kalamáři.“

**Karel Havlíček
BOROVSKÝ**

181

Vážení čtenáři,

v říjnovém čísle ČAJe si připomeneme
200.výročí narození Karla Havlíčka Borovského

(a zároveň letošní 165.výročí úmrtí).

Při psaní textů o Havlíčkovi

(„Putování po stopách Karla Havlíčka“)

jsem si uvědomil, jak mladý zemřel.

Kolik by toho ještě napsal, kdyby mu byl dopřán vlídnější osud.

Zajímavý obsáhlý rozhovor nejen o rodině Masarykových
(v listopadu 2021 uplyne 55 let od úmrtí Alice Masarykové
a v září 2021 uplynulo 135 let od narození Jana Masaryka)

poskytl historik **Radovan Lovčí,**

který mimo jiné v rozhovoru přiznává svoje krédo:

**„Historik má hledat pravdu, i když je nepopulární,
to je jeho mravní závazek!“**

Když jsme u Karla Havlíčka Borovského,
tak jsem si dovolil přidat několik příspěvků
vzniklých právě na základě jeho inspirace

(„Epigramy.“)

Příjemné podzimní dny s ČAJem
přeje

Václav

HOST ČAJe:

Karel Havlíček Borovský

Pseudonym Borovský Havel

(31.října 1821 v Borové – 29.července 1856 v Praze)

básník, novinář, politik

významná díla: Obrazy z Rus, Epigramy, Duch Národních novin, Epištoly kutnohorské, Tyrolské elegie, Král Lávra (báseň), Křest svatého Vladimíra

Roku 1851 byl odvezen do Brixenu (italsky Bressanone), přitom napsal knihu Tyrolské elegie.

Havlíčkův pomník v Jičíně!

PUTOVÁNÍ PO STOPÁCH KARLA HAVLÍČKA

Václav Franc

*„Sviť, měsíčku, polehoučku
skrz ten hustý mrak,
jakkpak se ti Brixen líbí?“*

Nám se Brixen líbil, sice ne ten tyrolský, ale havlíčkobrodský hotel Brixen, kde jsme s manželkou našli dočasný azyl, netrval sice tři a půl roku jako ten Havlíčkův, ale jen tři, vlastně tři a půl dny. Stačily nám na to, abychom navštívili některá místa spojená s Karlem Havlíčkem Borovským v tomto kraji.

Jen podotýkám, že třeba při návštěvě Kutné Hory jsme viděli i stopy Karla Havlíčka v tomto hornickém městě (deska u soudu, socha) stejně jako v Prostějově, kde je také Havlíčkova socha. A taky třeba v Jindřichově Hradci, kde jsme našli ceduli na restauraci, kde cestou do Brixenu nocoval. Ale pojďme zpátky do Havlíčkova Brodu.

Nad městem najdete v parku Budoucnost Havlíčkovu sochu, dokonce v nadživotní velikosti. Jako by Havlíček hlídal svoje město, kde prožil mládí. Nakonec i osudnou noc, kdy odtud poputuje do vyhnanství.

Ale nepředbíhejme. Naše kroky směřovaly do Havlíčkovy Borové. Na náměstíčku nás vítala, jak jinak, Havlíčkova socha. Do rodného domu, kde dnes sídlí muzeum je to pár kroků.

V roce 1931 zde bylo slavnostně otevřeno muzeum „Památník Karla Havlíčka Borovského.“. V domě je stálá expozice věnovaná životu a dílu slavného rodáka. Reliéf ve štítu domu byl odhalen v roce 1862 při příležitosti prvních Havlíčkovských slavností. Nově jsou ve výstavních prostorách umístěny 2 stálé expozice: jedna se týká rodáka S/Ldr Josefa Stránského, DFC a padlých příslušníků 311. peruti

RAF z Vysočiny a druhá sochaře Viktora Dobrovolného.

Protože v městysu není žádná provozovna restauračního typu, ochotná paní průvodkyně nám v muzeu uvařila kávu. Mohli jsme posedět na zahradě u domu, abychom nasáli atmosféru dětství Karla Havlíčka, který zde žil, než se rodina přestěhovala do Německého Brodu

Nemohli jsme minout dominantu Borové, kostelíček, který vystupuje i v Tyrolských elegiích.

***Ten borovský kostelíček
stojí na vršku,
skrze lesy smutně na mne
hleděl:
„Jsi to, můj hošku!“***

Cestou jsme minuli starou školu, kam Havlíček chodil první roky školní docházky. Krásný výhled do kraje poskytla vyvýšenina u kostelíčku. Na hřbitově

spočinuly ostatky předků paní profesorky Jaroslavy Janáčkové (mimochodem maminky Zory Šimůnkové), které se zde narodila. Možná právě Havlíčkův příklad jí dovedl ke studiu literatury.

Pochopitelně jsme museli zamířit především do muzea na havlíkobrodském náměstí, kde najdete stálou expozici věnovanou Karlu Havlíčku Borovskému: Karel Havlíček Borovský – život a odkaz.

Celá expozice je věnovaná Karlu Havlíčkovi, který v domě krátce žil se svojí manželkou Julií a dcerou Zdenkou před deportací do Brixenu. Byt v Havlíčkově domě, dnešním sídle muzea, zakoupili rodiče Karla Havlíčka Borovského koncem roku 1832. Ve čtyřech místnostech původního bytu, kde Havlíček se ženou Julií a dcerou Zdenkou bydleli a odkud byl v prosinci 1851 odvezen do vyhnanství v Brixenu, je řada osobních památek a dobových předmětů. Expozice je umístěna v původním interiéru z poloviny 19. století.

Je zde umístěna i tabulka, která praví, že dne 16. prosince 1851 kolem třetí hodiny ranní vstoupil do Havlíčkova bytu policejní komisař Franz Dederer s dvěma strážníky.

***„Vstávají, pane redaktor,
nelekají se,
jdeme v noci, nejsme však zloději,
jenom komise.***

***Od všech z Vídně pozdravení,
pan Bach je líbá,
jsou-li prej zdrav? a tuhle to psaní
po nás posílá.“***

Vzpomínám si, že jsem na jednom ročníku Dne poezie věnoval večer právě Karlu Havlíčkovi. Tak trochu jsem si na něj zahrál, ale především jsem musel prostudovat řadu materiálů z jeho života.

Přečíst jeho dopisy. A když ten můj program končil, měl jsem takový zvláštní pocit, jako by kousek z onoho smutku, odloučení a marnosti vstoupilo i do mne.

Stejný pocit jsem potom měl, když jsme vstupoval do onoho pokoje, kde se skončila radostnější etapa života českého obrozence. Nějaký ten „genius loci“ tu je bezpochyby stále, po téměř dvou stoletích. Aspoň pro nás citlivé, kteří probrečíme celý film „Babička.“

Najednou jako by sám Karel Havlíček stál v pokoji a díval se na mě. Kdo ví, co by mi řekl, kdyby mohl? Možná si vybavíte známý obraz Josefa Mathausera „Havlíček se loučí s rodinou.“ Místnost osvětlena pouze svíčkou. Karel drží dceru Zdeničku a objímá manželku Julii. Kolem bědují Havlíčkova matka, bratr František a služebná. U vchodu stojí komisař Deder a dva četníci.

Všechno mám před očima. Dokonce i dnes, když už uběhlo pár pátků od naší návštěvy města, které nese od května 1945 na počest slavného občana jeho jméno – Havlíčkův Brod.

Je možná náhoda, že právě tady se letos v říjnu koná již 31.ročník Podzimního knižního veletrhu. Část doprovodného programu se bude věnovat tématu Karel Havlíček Borovský a svoboda slova ve 21. století.

Kdo ví, jak by Havlíček dopadl dnes? Jestli by opět nebyl v nemilosti mocných?

Václav

**„Historik má hledat pravdu, i když je nepopulární,
to je jeho mravní závazek!“**

ROZHOVOR – RADOVAN LOVČÍ

Radovan Lovčí

(* 11. dubna 1977 v Plzni-Slovanech) během svého života žil v Praze, Plzni a Plasích na severním Plzeňsku, kde má trvalé bydliště. Absolvent Gymnázia Plasy a studia historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK; Mgr., PhDr.).

Jak uvádí v několika vzpomínkových textech, k zájmu o historii jej přivedly nelehké rodinné osudy v

době komunismu (několik muklů v příbuzenstvu v 50. letech v době domácího stalinismu i různé formy šikany za normalizace). Kvůli kádrovému původu, bojkotu členství v Pionýru i silnému angažmá části rodiny v římsko-katolické církvi byl vzdor prospěchu v plaské základní škole po léta důrazně upozorňován, že mu nebudou umožněna ani středoškolská studia. (Rodinu po r. 1948 "kádrově" poškodilo také někdejší angažmá jejích členů ve vysokých funkcích na plaském velkostatku knížat Metternichů.) Vše změnil teprve listopad 1989, který mu otevřel cestu ke gymnazijním a univerzitním studiím bez politických omezení.

Ačkoli část života prožil jako katolík, jeho příbuzenstvo i předci byli konfesně různorodí (katolíci, evangelíci, židé, příženěným příbuzným byl přední český muslim a překladatel Koránu dr. Ivan Hrbek). Díky sympatiím k myšlenkám Tomáše a Charlotty Masarykových i kvůli neochotě být svázan jedinou konfesí a příliš závazným výkladem víry přestoupil během univerzitních studií k liberálně orientovaným unitářům. K odchodu z konzervativnějšího křesťanského prostředí jej vedl také nesouhlas s

nerovnoprávností obou pohlaví v jeho rámci i podpora ženské duchovenské služby, o které občas publikuje. Na svém blogu píše, že se v životě pokládá za unitáře i ekumenicky založeného křesťana s univerzalistickým přesahem a je zvyklý chodit jako host na bohoslužby rovněž do jiných církví. Se sympatiemi se vyjadřuje o transpersonální psychologii.

Je autorem několika knih z oblasti literatury faktu a různých studií publikovaných v historických sbornících. Zaměřuje se na moderní dějiny, masarykologickou tematiku, dějiny unitářství a ženské duchovenské emancipace. Bezmála dvě dekády také recenzuje regionální vlastivědnou literaturu spojenou se severním Plzeňskem a přispívá do několika unitářských časopisů (duchovními zamyšleními, recenzemi, historickými či vzpomínkovými články).

Občas píše i beletrii, některé jeho povídky vyšly v kolektivních prozaických sbornících. K vydání připravuje několik humorně či absurdně laděných knižních novel.

Po většinu profesního života působil jako odborný redaktor v nakladatelství učebnic, kde – jak sám uvádí ve svých literárních profilech – v časové nouzi občas zasuploval též autorskou práci, a stal se tak (v rámci širšího týmu autorů) neplánovaně spoluautorem 11 učebnicových a didaktických publikací.

Zdroj: Radovan Lovčí životopis | Databáze knih (databazeknih.cz)

- Jak vznikl tvůj zájem o historii? Nelákaly tě jiné obory?

Můj zájem o dějiny se zrodil v době předlistopadové, kdy se u nás ještě žilo v módu dvojí pravdy. Něco jiného zaznívalo ve škole, a něco jiného doma. A já bezmála detektivně toužil po tom znát, jak se věci odehrály ve skutečnosti. K tomu mi dopomáhalo jak vyprávění starších členů rodiny, tak staré knihy a časopisy, které zůstaly zachované po minulých generacích. A svou roli v mém zájmu hrála i minulost části příbuzenstva, které si ve 20. století prošlo řadou těžkých zkoušek. O tom ostatně blíže píší v jině z položených otázek. Kdybych se narodil později a nedotčený minulým režimem, nevím, zda by si mne namísto historie víc nepřitáhly třeba ekologie, teologie, psychiatrie nebo i výtvarno, protože jsem v mládí hodně kreslil a maloval a dnes mě docela mrzí, že to doma nějak nepodchytili a neposílali mě do zušky, což mi pak po létech vytkla jedna malířka, když viděla mé práce z dětství. Od mých 20 let už jsem ale nic nového nenakreslil, pro samá studia a práci nebyl čas a staré koníčky (včetně oblíbené filatelie) šly stranou. S předměty, jako s matematikou, chemií či fyzikou, jsem nikdy zásadní problémy neměl, dokonce jsem se jako žák

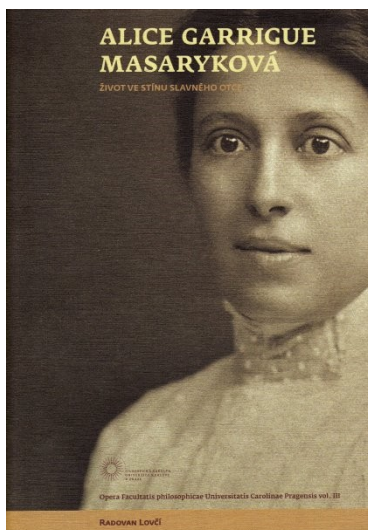
účastnil různých olympiád v těchto předmětech, ale připadaly mi chladné a bylo v nich málo člověčiny, abych se jimi chtěl zabývat i v životě.

- Jaké historické období je z tvého pohledu nejzajímavější? Co tě na něm láká nejvíce?

Jak jsem uvedl výše, nejvíce si mne přitáhly moderní dějiny, i když „na vysoké“ mne jeden čas lákal také raný český středověk a zvažoval jsem, že si ho dostuduji jako druhou specializaci, což se ale nakonec nestalo. Ovšem asi každá doba má své kouzlo. Mrzí mě, že nemám víc času třeba na studium antiky, ve srovnání s níž se středověk i jeho myšlení může někdy jevit jen jako přechodné a dekadentní období. Pestrůst zvyklostí, filozofických idejí, způsobů vlády, ale i náboženského pojmání v mnoha antických státech je pozoruhodná a obecně málo známá. Pronikám do této sféry občasně a spíše jako laik díky mému příteli doc. Igoru Lisovému, který mne zásobuje svými knihami o antice, žel vydávanými jen v malých nákladech a těžko dostupnými na běžném trhu.

- Napsal jsi knihu „Alice Garrigue Masaryková. Život ve stínu slavného otce.“ Rodinou Masarykových se zabýváš cíleně. V listopadu 2021 uplyne 55 let od úmrtí Alice Masarykové. Jaká to byla žena a můžeš nám v krátkosti přiblížit její „život ve stínu“?

Byla nejstarší dcerou TGM, jednou z prvních českých doktorek filozofie, propagátorkou sportu, feministkou, ženou energickou, velice inteligentní, organizačně a manažersky zdatnou, pracovitou, až workoholickou, velmi sensitivní (ač navenek působící spíše upjatě) a zbožnou v duchu podobném svým rodičům, tedy nelpějící na dogmatech, přežilých náboženských predsudcích či konfesních hranicích. Působila jako středoškolská pedagožka a v době 1. republiky řídila Čs. Červený kříž. Ten se za jejího vedení stal jednou z nejmasovějších československých organizací s bezmála milionem členů a velmi rozsáhlým záběrem činnosti, počínaje ošetrovatelskými kurzy a konče správou různých odborných škol, nemocnic, sirotčinců či sanatorií. Alici provázelo určité vnitřní napětí ze

srovnávání (vlastního i ze strany okolí) se slavným otcem, jemuž se např. v akademické sféře či v politice nikdy nevyrovnala, ač to od ní, podobně jako od jejího bratra Jana, leckdo očekával. I přesto byla ženou profesně úspěšnou. Nevydařil se jí ovšem osobní život. Zůstala sama a bezdětná, což byla její celoživotní bolest, jež prohlubovala její po matce zděděné sklony k psychické labilitě a těžké melancholii. (Již řečená kniha vyšla roku 2007 na pražské Filozofické fakultě UK s podporou mé diplomové vedoucí doc. Jany Čechurové, které bych tímto rád poděkoval, i dalším, kteří byli nápomocni, např. profesor Jakubec či tehdejší děkan Michal Stehlík).

- Úloha Alice Masarykové v ženském hnutí, stejně jako v Červeném kříži, je nepřehlédnutelná. Jak se díváš na současné problémy kolem genderového hnutí? Souhlasíš se všemi těmi kvótami žen, např. v politice?

Jak by se na ně dívala Alice Masaryková? Za Alici odpovědět neumím. V její době bylo pro ženy velkým úspěchem třeba jen dosažení přístupu k vyššímu studiu či některým profesím. Za sebe v politice s početní vyrovnaností souhlasím. Úpravou volebních řádů by se dalo snadno dosáhnout rovnosti např. v parlamentu, volili bychom vždy zároveň mužskou i ženskou kandidátku dané strany, sněmovna by mohla mít svoji ženskou a mužskou podkomoru. Senátní obvody by se daly upravit tak, abychom volili tandem žena-muž, stejně tak i prezidentské volby a v půli mandátu by se prezident s viceprezidentkou prostřídali ve funkci. Při předčasném úmrtí někoho z nich by se pak dovolil náhradník třeba parlamentem. To se dalo zařídit už dávno, kdyby byla upřímná snaha politiků a političek v této oblasti rovnoprávného postavení skutečně dosáhnout. V běžném životě se ale plné rovnoprávnosti dosíci nedá. Jsme rovnoprávní, avšak ne stejní. Že ženy inklinují více k pečovatelskému a ošetrovatelskému, zatímco muži zase k jiným profesím, je přirozené. Společnost svázaná kvótami by se stala nehybnou. Stejně jako nesouhlasím s tím, aby penis předurčoval člověka např. ke kněžství, neměla by v rámci kvót ve vedoucích rolích v podnicích či vědeckých týmech někoho zvýhodňovat vagina. Obojí mi přijde stejně hloupé a scestné. Líbí se mi ale např. myšlenka zvláštních grantů pro ženy-vědkyně po mateřské, jimž kvůli péči o děti tak trochu odborně „ujel vlak“. Vstřícný manžel se může dokonce se ženou na rodičovské dovolené vystřídat, to je určitě významné plus dnešní doby. A vidím také dluh k matkám obecně. O řadu let výdělků je připraví péče o nejmenší děti, neměly by tedy být důchodově znevýhodněné, ale mělo by se to kompenzovat nějakými bonusy, jiným zvýhodněním, třeba daňovým. Taktéž předčasný odchod do penze dle počtu

vychovaných dětí bych osobně obnovil, kdybych měl tu moc a vliv. Kde však úplná rovnoprávnost není možná (muži rodit nemohou), musí nastoupit kompenzační mechanismus (finanční, ale třeba i jiný, např. v podobě nevyžadování povinné vojenské služby, kterou by někteří politici rádi oživil, ovšem nově pro obě pohlaví, s čímž osobně nesouhlasím a marně hledám nadšené zástupy mladých žen, které by chtěly běhat zabahněné s kulometem někde po cvičišti).

- Neméně zajímavou postavou byl i Jan Masaryk. V září uplynulo pro změnu 135 let od jeho narození. Rada lidí jej srovnávala s otcem, ale on byl jiný. Žil také on „ve stínu svého otce?“

Oba zároveň dělila i spojovala rozdílnost jejich povah. Jan, který díky otci našel po vzniku ČSR uplatnění v diplomacii, byl skutečně dlouho v jakémsi stínu TGM. Z něho vystoupil po otcově skonu, zvláště na konci 30. let minulého století a pak v letech čtyřicátých coby čs. ministr zahraničí, přičemž v poválečném období, po vzniku OSN, byl dokonce zvažovaným kandidátem na post generálního tajemníka této organizace! Bohužel Jan nebyl energický a neústupný Tomáš, který dovedl jít tvrdohlavě i proti proudu. Jan byl v mnohém opačný. Byl srdečný, plný žvotiality a humoru (Tomáš mu říkal „moje sluníčko“), uměl si rychle získat srdce lidí. Byl oblíbený i mezi politiky a diplomaty, otupoval hrany a dovedl spojovat. V domácím politickém prostředí však nezvládal roli opačnou, tj. vést razantní opozici či psychicky ustát tlak svých odpůrců, stejně jako to dokázal jeho otec. To se projevilo zvláště v roce 1948, kdy Jan Masaryk neuměl, ba ani nechtěl být Gottwaldovým antipodem, nýbrž zaujal vůči komunistům poměrně submisivní pozici.

- Mám takovou teorii, pochopitelně nepotvrzenou, a tak se zeptám odborníka na názor: Jan Masaryk zůstal v únoru 1948 ve vládě Klementa Gottwalda. Nebyla důvodem nepodání demise naděje, že jednou bude prezidentem jako jeho otec?

Mohl to být jeden z důvodů. Beneš si jej skutečně přál mít svým následníkem. (V dobovém tisku 3. republiky se přitom objevovalo i jméno prof. Zdeňka Nejedlého coby možného příštího prezidenta). Navíc Jan Masaryk slíbil svému otci, že Beneše nikdy neopustí, a ten i po 25. únoru 1948 zůstal v čele státu, byť události 10. března ukazují, že mohlo jít z Janovy strany o setrvání jen dočasné. Možná si Jan uvědomoval rovněž to, že Sověti nedopustí vládu bez komunistů, a snažil se, vzdor depresivnímu stavu, který ho v době politické krize provázel, zkrátka udržet, co se dá, i v mimořádných a ne zcela demokratických poměrech. A

nezapomínejme ani na jeho politickou blízkost k soc. demokracii, za kterou měl údajně kandidovat v nových volbách, přičemž většina sociálních demokratů únorovou demisi ministrů nepodpořila a nepostavila se proti komunistům.

- Kolem smrti Jana Masaryka existuje řada hypotéz. Jaký zastáváš názor? Byla to vražda, sebevražda, anebo nešťastná náhoda?

To je téma na celou knihu. Pro obě varianty existuje dostatek indicií. Osobně jsem však přesvědčen, že se de facto jednalo o vraždu. Podle všeho se zdá, že Jan spadl, seskočil nebo byl sestrčen z okenní římsy Černínského paláce. Na ní zřejmě vylezl polonahý z koupelnového okénka (nebo byl vystrkán či donucen k tomuto kroku), přičemž (omlouvám se jemnocitným čtenářům) na rámu předtím zanechal exkrement. Tak nejedná sebevrah, který chce svojí smrtí důstojně varovat národ. Tak se chová člověk, kterému jde akutně o holý život, před někým prchá a je možná v těžkém duševním šoku. A je mu tedy jedno, že je bosý a má na sobě jen spodky, kvůli nimž může být celý akt nakonec i zesměšněn, namísto toho, aby se vrhl ven důstojněji oblečen, nemluvě o krkolomnosti lezení z malého okna (v případě plánované sebevraždy mohl vyskočit ze zcela jiného okna i místa budovy!). Zda se z římsy sesmekl, bylo mu „pomoženo“, anebo skočil s vědomím, že se na ní dále neudrží a musí riskovat skok, se už nedozvíme. Každopádně padal na nohy, což je u sebevrahů neobvyklé. Osobně mě také překvapuje, že není brán v potaz názor jeho ošetřujícího lékaře, který po útěku na Západ tvrdil, že Jan se měl pokusit z 9. na 10. 3. uprchnout letadlem z Panenských Břežan do Anglie za svojí snoubenkou, ale nebylo jisté, zda věc bude úspěšně proveditelná. Pro případ nerealizace plánu počítal s alternativou, že druhého dne přednese projev před polskou delegací, který si den předtím skutečně sepsal a v jeho bytě jej ráno 10. 3. objevili vyšetřovatelé! Sověti (nebo domácí StB) se však o věci nejspíše dozvěděli dříve a přišli jej včas navštívit do jeho sídla. S jakými úmysly se dostavili (chtěli ho zabít, zatknout, anebo jen zastrašit?), to je jiná otázka... Nebo byl jeho možný útěk dokonce fingován sovětskou stranou, navenek zastupující Brity? Kdo ví...

- Jak hodnotíš knihu Václavy Janděčkové „Svědectví o smrti Jana Masaryka: Nová odhalení odkrývají pochybná „fakta“ a odsouvají staré „pravdy““

Autorka pracuje s málo známými či opomíjenými svědectvími. Důrazně upozorňuje na nedostatky ve vyšetřování, záhadná úmrtí patologa či dalších možných svědků, časové nesrovnalosti, pravděpodobnou manipulaci

s tělem při fotografování i možné falešně nastražené stopy. Osobně se klaním spíše k výše uvedené verzi smrti, ale jak se říká: Nikdy neříkej nikdy! Nejistotu cítím mj. u spekulace, že by Janovo tělo bylo vrženo z oken již mrtvé, bylo by to v rozporu s pitvou, a nevím, zda by v tom případě dopadlo na zem chodidly a utrpělo s tím spojená zranění. Tady bych uvítal, kdyby se vyjádřilo vícero forenzních znalců, pro něž je to největší výzva. A lehce odbočím. Když jsem se vracel po fakultě do rodného kraje, sháněl jsem práci jako historik moderních dějin. Za své specializace pokládám 1. republiku a tzv. komunismus. K mému zděšení jsem namísto zájmu o čerstvě školeného specialistu vyslechl mezi 4 očima od vícera kolegů z nejmenovaných institucí, i z okolí Plzeňska, přátelsky míněné rady do života, že celé 20. století, a zvláště to poválečné (!), je ještě živá záležitost a politikum, že je vhodné nechat ho zatím spát, že jsou s tím spojené nepříjemnosti a mohly by hrozit i soudy, ať si to tedy pitvají v Praze a na univerzitách, u nás to vidíme jinak. A jestli třeba nechci zkoumat raději 18. století, nebo se vrátit do Prahy? Takže jsem ostrouhal, místo se nenašlo, což mne podnes mrzí. Čili co říci ke kolegyni Jandečkové, která vlastně není ani akademickou historičkou? Možná se pouští odvážněji na pole spekulací, ale nebojí se, má kuráž a odvalu i ochotu jít s kůží na trh a rozhodně v mých očích zastiňuje ty mé profesní kolegy, kteří leckdy zdárně přežili rok 1968, normalizaci, perestrojku či devadesátky a jisté teplé místo v příslušné instituci si udrželi, ale odvážná badatelská stopa po nich nezůstala. A historik má hledat pravdu, i když je nepopulární, to je jeho mravní závazek, k němuž se zavazuje už jako student v akademických slibech...

- S Masarykem souvisí i postava Eduarda Beneše. Jak se díváš na jeho historickou úlohu v našich dějinách? Byl prezidentem v nelehkých časech, jeho „mnichovské trauma“ zřejmě poznamenalo i jeho další rozhodování. Mohl jednat na podzim 1938 jinak?

Kriticky se stavím zvláště k Benešovu počínání v roce 1948 i některým jeho krokům učiněným ve 40. letech, za války i po ní, byť uznávám, že zdravotně už na tom byl velmi nevalně a to jistě ovlivňovalo jeho vnímání situace i schopnosti a možnosti vzdoru. Kdyby prezident a nekomunističtí politici v únoru 1948 lépe koordinovali svůj postup, snad by vše bývalo dopadlo jinak. Možná bychom se ale časem nevyhnuli občanské válce, což Beneš i Jan Masaryk nechtěli dopustit. V roce 1938 jednal E. B. racionálně a diplomaticky brilantně. Souhlas s Mnichovskou dohodou vzal protiprávně na sebe (rozhodovat měl parlament), čímž celý akt pro futuro zpochybnil, a nedopustil zbytečnou a předčasnou válku, v níž nám nemohli účinně

pomoci ani Sověti (chyběla nám s nimi tehdy společná hranice). Zabránil masakru mnoha otců i synů od rodin, kteří by ve válce zbytečně zahynuli bez šance na úspěch, i obřím kulturním a ekonomickým škodám. A podobně jako později Hácha nám zachránil před zničením Prahu. Někteří historici, kteří válku nikdy nezažili, „dělají ramena“ a kritizují, že jsme se nedali porazit a neobětovali kus národa. Ale k čemu by to bylo dobré, když jsme nebyli stejně silní jako Němci? A navíc proti nám stály Polsko s Maďarskem a součástí republiky byly cca 4 miliony Němců a Maďarů, z nichž značná část mohla sehrát roli vnitřního nepřítele. Bohužel Mnichov Čechům tehdy v praxi nemilosrdně odhalil, že samostatnost tak malé země nikdy nemá stejnou hodnotu jako samostatnost velkých států. Bez záštity některé z velmocí se snadno stane cárem papíru. Beneš r. 1938 zvolil správnou strategii odpovídající naší reálné velikosti, síle i aktuální situaci. Jako šachista – promýšlející předem řadu budoucích tahů – chytře vyčkal přeskupení sil a pak v zahraničí s diplomatickým umem sobě vlastním postupně vydobyl odůznání Mnichova i obnovu státu. A hlavně, určitě nebyl žádným zbabělcem, protože s pomocí velmocí byl ochoten válku v roce 1938 skutečně vést a během druhé světové války prokázal statečnosti až dost. Ostatně v bombardovaném Londýně a okolí mu smrt hrozila skoro každým dnem! Vzdor všem chybám i rozporuplným krokům, jež občas učinil, to byl hrdina s velkým H a za jeho odbojové úsilí si jej mohou Češi, stejně jako T. G. Masaryka, upřímně vážit.

- Na čtyři desetiletí se o Masarykovi prakticky nemluvílo. Při přípravě rozhovoru jsi psal, že si vaše rodina toto období „pěkně vyžrala.“ Můžeš nám přiblížit peripetie vaší rodiny?

Politicky postižených osob mezi blízkými i druhostupňovými příbuznými byla celá řada. Mírnější formou perzekuce byly vyhazovy z práce či rodných statků a konfiskace majetků. Hůře bylo s těmi, kteří v 50. letech prožili osud muklů v komunistických lágrech. Za vykonstruovaná obvinění skončil ve vězení prababiččin švagr Jan Heller (český zemský vlastenec, masarykovec a německojazyčný odbojář z doby 2. světové války), což de facto předčasně poslalo do hrobu jeho choť Karlu. Vězněn byl strýc Antonín Nademlejnský, plzeňský stavitel, přičemž jeho bratranec a náš další příbuzný, nejen v rodině respektovaný architekt Hanuš Zápál, byl „pouze“ okraden o majetek a vystěhován z Plzně. Vězněn byl i prabábin bratranec a známý herec Raoul Schránil. Kriminál čekal také některé příbuzné v přiřazené rodině Sixtových a nucené vystěhování do Sudet a kriminál potkalo i naše vzdálené příbuzné z nedalekých Nebřezin z rodu Vodáků (Václav Vodák byl odsouzen jako tzv. kulak). Normalizace přinesla

těž různou šikanu, ale tam už nešlo o holé přežití. Velké vážnosti se v rodině a příbuzenstvu těšil T. G. Masaryk, nejen jako duchovní otec 1. Čs. republiky, ale i jako rodinný přítel našeho strýce Josefa Václava Sládka, s nímž se přátelil, a taktéž přítel a spolupracovník přiřazeného rodu Sixtů. Kdyby mi někdo v dětství, za vlády „rudých zvířat“, jak se jim doma přezdívalo, řekl, že jednou o Masarykově dceři napíše knihu a Masaryk bude opět legálně připomínán, nevěřil bych tomu. Ovšem kdyby mi jako studentovi FF UK někdo tvrdil, že o mé služby a výzkum komunistického období nebude po absolutoriu zájem a že na některých historických postech budu potkávat různé normalizační pohrobky a exdržitele rudé knížky, jejichž předlistopadová publikační tvorba odpovídala soudružským ideologickým šablonám, ba že jeden z nich bude ještě 30 let po Sametu ředitelem jedné z nejvýznamnějších historických institucí na Západě Čech (marně jsem ho mnohokrát prosil o podporu při zisku místa) nebo že i v roce 2021 bude Strakovku okupovat agent Bureš, tak bych nevěřil...

- Jsi určitě pilným čtenářem. Jaké autory bys čtenářům doporučil právě v oblasti historie 20. století?

To by byl telefonní seznam. Tak jen namátkou. Doporučil bych čtenářům Zídkův životopis Oldry Sedlmajerové (utajené milenky prezidenta Masaryka), který nám z legendy dělá člověka z masa a kostí, nikoli bezmála světce, jak ho občas líčí někteří publicisté. Málo známé poměry v rodině Benešových popisují loni vydané paměti Edvardova synovce Bohuše, které připravili kolegové Carbol s Nekolou. A fascinující je i kniha Ivo Pejčocha s názvem „Hrdinové železné opony“, v níž se dozvídáme, jakými kuriózními způsoby, byť ne vždy s úspěchem, přechali odvážní lidé přes čs. hranice za vytouženou svobodou.

- Píšeš i beletrii, vydal jsi „satirickou oddechovku“ v plzeňském nářečí s názvem „Tuto se může stát jenom v Plzni, anebo v New Yorku.“ Je pro tebe tento druh tvorby relaxací od vědecké tvorby?

Bohužel jsem se kromě posledních let, kdy dělám na stará kolena doktorský postgraduál, vědě nevěnoval. Ještě při studiu se mi sice podařilo sepsat knihu o Alici Masarykové (vyšla 4 roky po mé první promoci). Ale nabízená výše platů v akademické sféře v Praze byla nižší nežli ceny za komerční nájem bytu. A ani vlastní byt z toho pořídit nešlo. Vrátil jsem se domů na Plzeňsko do matčina domku a hledal historickou práci v regionu a okolí. Kromě dvou krátkodobých příležitostí jsem nic stabilního nenašel. O strachu některých kolegů z pitvání doby předlistopadové už jsem psal výše. Naráželi na to však v praxi i moji generační vrstevníci v jiných místech

Česka. A třeba 18. století jsem dělat nechtěl, ba nemám na to ani potřebnou odbornost. A rivalry jsem v praxi zažil také dost. (Jako mladý naiva jsem si myslel, že úspěšně napsaná a vydaná kniha mi výrazněji pootevře dveře různých historických institucí, a ne že tomu bude v reálu přesně naopak.) Tak z legrace říkám, že jsem skončil na řadu let v „pracovním exilu“ v nakladatelství učebnic v Plzni. (Kvůli opravám domu i půjčkám jsem si navíc dlouhá léta nemohl dovolit stěhování za prací jinam.) Nebylo to zaměstnání dle mého gusta a zvláště v posledním období jsem byl značně nespokojen s platem i pracovními podmínkami, takže jsem odsud nakonec odcházel s nesmírně úlevným pocitem. Ale nebyla to ani neúspěšná doba. Tři z mých redigovaných publikací získaly prestižní zahraniční ocenění. Po odchodu z nakladatelské sféry jsem začal studovat a studia kloubím s nárazovými přivýdělkami, žiju skromně a minimalisticky. Výše mého humanitního platu vždy bezpečně odradila některé nadějně nevěsty (příčemž změnu profese za nějakou výnosnější jsem pokaždé striktně zamítl), a nemusím tudíž živit děti a vlastní rodinu. Mezi mladíky okolo 20-30 let už jsem takový starý dinosaurus a přijdu si jako Milan Šteindler ve filmu „Vrať se do hrobu!“, ale nevádí mi to. Po studiu se mi možná rýsuje stabilní práce ve středu Čech, ale nechci to zakřiknout. No a ty mé drobné humoresky, novely a povídky? To je takové nevážené a volnočasové hračičkování, nebo tomu taky říkám kravinky a koňoviny. Psával jsem je tak trochu z frustrace jako nakladatelský redaktor ve chvílkách volna. Na vstup do čítanek neaspiruji, ovšem když to občas někoho pobaví, rozesměje, donutí přemýšlet, tak mám radost. Jiný kamarád spisovatel mi vytkl, že píšu pro malé publikum, a beletrii navíc nekonvenčním stylem, který nebude oslovovat masy. Ale mně to nevádí. Nechci psát bestsellery o něčem, co mě nezajímá nebo nenaplnuje, chci zůstat sám sebou. A nějací skromní čtenáři na podobné vlně se vždycky najdou...

- Přiznal jsi, že jsi byl původně katolík. Jak se odvíjel tvůj duchovní život a proč?

Katolíkem jsem se stal dva roky po mém narození, kdy mne v nedalekých Kralovicích pokřtil nedávno zesnulý farář Pavel Tábořský, jeden z nejvtipnějších kněží a vypravěčů anekdot, které jsem kdy poznal. Zejména na přání prabáby, nespokojené, že nejsem Jan a že mi matka dala podivné a prý nečeské jméno Radovan, mne pokřtil na Jana a pak na impuls babičky mi přidal podle sebe ještě Pavla. Jenže potom zjistil, že má v křestním listu kolonku jenom na jedno jméno – a zapsal pouze to první. A tak říkám, že jsem správně Radovan Jan Půlpavel Lovčí, protože tím Pavlem dle svědků sice jsem, ovšem papírově nikoli. Ale zcela vážně.

Katolictví určitě v dobrém slova smyslu za mnohé vděčím. Nicméně v některých ohledech jsem se s ním začal jako mladík rozcházet a nakonec jsem dal přednost unitářům, kde jsem v 90. letech min. století poznal řadu pozoruhodných osobností. Nepokládám Ježíše za Boha, nepotřebuji k ničemu dogma o jednotné Trojici se 3 osobami a nevěřím ani v to, že by mne někdo po smrti měl zkoušet z věrnosti nějaké konfesi, a pokud bych nevěřil některému z jejích bodů, tak že bych ztrácel nárok na spásu. Rozhodující jsou pro mne skutky, ne nařízení a přesně teologicky nalinkovaná víra, v níž nemám právo na zaujetí vlastního stanoviska. Nesouhlasím ani s povinným celibátem a omezením kněžské služby jenom na muže. Takové vidění v Unitarii na rozdíl od katolictví nepředstavovalo problém, ba naopak. Souznělo i s náboženskými postoji mně blízké Charlotty Masarykové, americké unitářky a choti TGM. České unitářství navíc respektuje i jiné duchovní učitele nežli Ježíše, má univerzalistický charakter a hledá inspiraci také v nekřesťanských zdrojích. Samozřejmě takové spojování prvků z různých tradic musí být organické, protože nelze slučovat dohromady věci protichůdné, jinak by člověk vytvářel jakýsi teologický dort a la Pejsek a Kočička z pohádky od Čapka. A protože jsem po fakultě neměl možnost se odborně realizovat v historickém psaní a unitáři mě občas pouštěli do svého archivu i o víkendy, tak jsem pro ně napsal několik kratších, spíše populárně laděných knih, mimo jiné o prvních ženách-duchovních, které sloužily mezi unitáři už v 19. století. Namísto psaní o regionální historii Plaska a Plzeňska, které mne díky nepřízni kolegů minulo, jsem se tak nečekaně stal církevním historikem, což jsem si předem neplánoval, podobně jako návrat k beletrii...

- Působíš jako odborný redaktor při přípravě učebnic. Jak moc se dnešní děti a studenti zajímají o dějiny? V řadě anket studenti nedopadají nejlépe. Vzpomínám si, že jeden maturant odpověděl na dotaz: Kdo byl Eduard Beneš? „Fotbalista z Teplic!“

Jako redaktor nakladatelství učebnic jsem působil jen do prosince 2018. Nevyužil jsem pak nabídky dvou konkurenčních nakladatelů na angažmá u nich, jelikož jsem měl a mám na další roky jiné plány. Kantořina mě sice minula, protože při nachlazeních jsem nadlouho přicházel o hlas (což se mi nečekaně zlepšilo až za doby rouškové, kdy mi nošení roušky, ač na ni plno lidí neskutečně nadává, výrazně snížilo počet nachlazení). Nicméně s řadou učitelů jsem podnes v kontaktu a vím, že na trhu i ve školách jsou k mání různorodé učebnice popisující kvalitně období moderních dějin. Problém bude spíše v tom, že když naběrou kantoři ve výuce skluz, tak už v devítce moderní dějiny prostě neodučí. A starší učitelé se jejich výuce občas

záměrně vyhýbali, to je podobný případ jako někteří lokální historici, které zmiňuji výše. Hodně by pomohlo, kdyby ještě došlo k rozumné redukci starších dějin, protože ty moderní a jejich znalost je často velice potřebná pro voličské i občanské rozhodování v běžném životě. Také by jejich výuka neměla chybět nebo být redukována na učilištích, i když je to zdánlivě nepraktický předmět. Naopak je stejně významný jako „občanka“. Jak mohou žáci jako dospělí např. chápat zákruty vztahů Západ-Turecko nebo Západ-Rusko, když netuší, co byla kyperská krize, válka v Čechách nebo jak obtížně manévrovaly národy střední a východní Evropy mezi totalitními Německem a Sov. svazem? Dnes se leckdy Ukrajincům nebo Litevcům nadává do fašistů, ale co měli jejich příslušníci počít, když se jim zdálo, že mají volbu jenom mezi 2 zly? Některým se jako menší zlo jevilo Německo, jiným SSSR – a dle toho potom jednali. A dějiny by měly být vyučovány kontinuálně, řekněme od 6. ročníku „základky“ po poslední ročník střední školy, a ne znovu opakovány počínaje nástupem na střední školu. Tím by se ušetřil čas a opakovalo by se průběžně, kladl by se větší důraz na spojení minulosti s dneškem a zbyl by i prostor na průřezová antropologická témata (rodina v dějinách, vztah mužů a žen, postavení sex. menšin apod.) A příčiny nezájmu? Možná se stále vyučuje příliš výkladově, pasivně, dodávají se hotové pravdy. Žák by měl být větším aktérem a sám hledat odpovědi, o což se s výraznějším využitím pramenů a jiné didaktické koncepce pokouší např. skupina didaktiků okolo doc. Kamila Činátla z pražského ÚSTRu, kteří plánují přímo novou řadu takto koncipovaných učebnic.

- Na čem v současné době pracuješ? Čím překvapíš čtenáře?

Je toho víc. Symbolickým během na řadu let je disertace o Vojtovi Benešovi, spisovateli a bratru Edvarda Beneše. I kdybych studia nedokončil, určitě chci mít z rozpracované disertace výhledově alespoň novou knihu. Pro unitáře mám rozpracovanou knížku husovských esejů a publikaci o vztahu Alice Masarykové k náboženství, která může být nejen pro zasvěcené čtenáře příjemným překvapením. A taky jsem si vydal další drobnou humoresku s provokativním názvem „Hovno z Nerudovy ulice“ (lze ji koupit na www.bookla.cz), v níž vystupuje mj. fiktivní prezident, profesor Narcis Kád'a, zneuznaný génius vesmírných kvalit, pronásledovaný jakýmsi intelektuály, homosexuální, enviromentály a jinými záškodníky. Říkal jsem si, že když i slavný obrozenec, jako Vrchlický, má mezi desítkami seriózních prací svoji „Baladu o hovně“, tak já si svoje malé literární hovínko usnovám taky. No hlavně pro lidi v nakladatelství to nebylo snadné. Napřed to jméno knihy všelijak opisovali

(“ta Nerudovka“), ale pak si zvykli a už to šlo: „Pane Lovčí, vy voláte kvůli tomu vašemu hovnu, že jo? Tak to ještě není venku.“ – „Pan Lovčí zase volá. Co to jeho hovno? Už ho máme? – Ne, teprve ho budou tisknout. – Tak už jsme vám vydali to vaše hovno, pane Lovčí! Chcete ho poslat v krabicích? Nebo na malý paletě? Ta malá paleta bude šikovnější. Dejte si ho poslat na ní!“ Ještě mám v záloze strojopis jiné knihy s dalším fiktivním prezidentem, z přelomu 2017/2018, ale o ní už pomlčím, abych nenatahoval rozhovor. Rozmáchl jsem se do šíře a budeš mě asi krátit, Václave. No a mám takový sen na stáří. Moc rád bych si napsal aspoň 1 knížku tematicky věnovanou Plasům. Jestli mi to srdeční vada a covidové mutace umožní a dožiju se penze, což není tak jisté, tak hned po nástupu na penzi zahučím jako badatel do plaského archivu a aspoň něco malého dám do kupy. Dříve to nebude možné. Chybí mi k tomu vhodné zaměstnání (do některého by se to přitom dalo zařadit i jako pracovní úkol) a volný čas. Tak to je můj srdcový sen pro zatím ještě vzdálená léta důchodová...

- Sám jako redaktor zpovídáš zajímavé lidi. I já měl tu čest být osloven. Který rozhovor byl pro tebe přínosný?

Dělával jsem občas rozhovory s osobnostmi pro časopis Tvůrčí život a nyní tak činím pro Krajské listy. Každý byl pro mne něčím zajímavý a přínosný, včetně toho, který jsem vedl s tebou. Asi nejvíc mi utkvělo v paměti povídání s cestovatelem Fero Richardem Hrabalem-Krondřákem o současném Rusku, které bylo velmi kritické k politické i hospodářské zaostalosti tohoto státu. Já bych asi byl sám o něco hodnější a leckteré věci bych Rusům také pochválil, nicméně pan spisovatel si vše podložil argumenty a těm se těžko vzdoruje. Samozřejmě to byl šok pro putinofily, kteří se vzhlížejí v současném Rusku jako alternativě ke spojení s USA a Západem. Americká politika je někdy žel více pragmatická nežli principiální, kulturní amerikanizace mám také plné zuby, a Západ s Amerikou navíc prožívají v posledku politicky dekadentní období provázené nejrůznějšími progresistickými výstřelky, které jsou více ideologické nežli racionální (a sám je často a ostře kritizuji). Ale pořád je naše sepětí a spolupráce s USA pro nás politicky nejlepším a nejrozumnějším spojenectvím, opřeným o obdobné hodnoty. (Zda to ale bude platit i za 30, 50 nebo 100 let, v jaké velmocenské sféře budeme ve vzdálenější budoucnosti hájit naši „samostatnost“ či co za ni zaplatíme, to se dnes nedá odhadovat.) Rusko se svým orientálním režimem vraždícím politické odpůrce v současnosti jen těžko může být vhodnou náhradou za naše spojení s Amerikou, byť k Rusům a Rusku sám chovám sympatie a upřímně fandím všem, kteří by tamní poměry rádi posunuli na lepší

úroveň. Zkrátka jsme daným rozhovorem některým nekriticky smýšlejícím lidem sáhli na idol, takže po vydání přišly i negativní a nenávislné reakce. Tak to je odvrácená strana některých mých „povídání“ se spisovateli... No a vlastně mi ty rozhovory přinesly brzy i 2 prestižní a dobře placené nabídky na stálou novinářskou práci pro dva tištěné časopisy, ale odmítl jsem je. Do novinářiny aktuálně nesměřuji a stále platí, že bych jako duší historik časem rád zakotvil někde v muzeu či archivu, i když je to mizerně zaplacené a občas se kvůli tomu člověk ani neožení...

- A jakou otázku by sis položil, kdybys dělal rozhovor sám se sebou?

Protože bych ji pokládal sobě, tak bych na sebe byl jako tazatel přísný, a možná i sprostý. A ptal bych se sám sebe, proč jsem se – já, troubelín troubelínská – v životě dal tolikrát napálit lidmi dvou tváří, ať už to byly ženské, které se navenek tvářily svatouškovsky, ale jejichž charakter se pak zásadně lišil od zevní masky, kterou navenek předváděly okolí, nebo někteří kolegové a kolegyně z historické sféry u nás doma, kteří přede mnou ze sebe rádi dělali silně věřící křesťany, ale jejichž chování pak v praxi ve vztahu ke mně nemělo s křesťanským jednáním, podporou či pomocí vůbec nic společného, ba naopak! Ale to se týká i některých kněží. S jedním jsem úzce spolupracoval dvě dekády a ten člověk nám pak v etické rovině předvedl cosi, s čím by neměl ve škole problém Pepan s trojkou z chování, zato kněz... Darmo mluvit. Duchovní život je pro mne důležitý. Člověk může v církvích zažít mnoho dobrého, úžasné lidi, kteří jsou vaší oporou a skvělými učiteli na duchovní cestě. Ale někdy mám dojem, že tamtéž lze zároveň zakusit tak obří množství falše, slizu, pokrytectví a přetvářky, že to snad nikde jinde na světě, nežli právě v církvích, zažít v takové míře zkrátka nelze. A leckdy se vám zdá, že v téže církevní instituci lezete střídavě z očištné koupele rovnou do žumpy. – Naivita ve vztahu k pokrytcům, kteří navenek jednají medově, a pak vám nečekaně předvedou v praxi něco nešlechetného – to je má celoživotní Achillova pata. Uvěřím hezkému úsměvu, vypnu intuici a je zaděláno na budoucí malér a deziluzi... A zeptal bych se také, jak by se asi býval vyvíjel můj život, kdyby mě vychovával můj biologický otec, po němž mám pouze příjmení, a který byl přesvědčeným komunistou? Měl bych stejné zážitky? Anebo přesně opačné?... Na to mi ale nikdo jasnou odpověď dát nemůže, lze jenom spekulovat...

- Dá se říct, že většinu života jsi prožil na Plzeňsku. Recenzuješ regionální literaturu. Čím je pro tebe západočeský region?

První a hlavní domov mám v Plasích na severu Plzeňska (dříve okres

Kralovice), kde jsem prožil dětství a dospívání. Tam kořením nejhlouběji. Řadu let jsem strávil i v Plzni a v Praze. To je mé symbolické trojdomoví. Nicméně zrozením i založením jsem venkovan – a hlavně zahrádkář. Mé studijní přesídlení do Prahy, když mi bylo 18, jsem zpočátku zvládal dost špatně a první rok jsem Prahu do morku kostí nesnášel. Až s léty jsem si ji postupně zamiloval. Připadal jsem si zprvu odcizeně a vykořeněně jako Kafka, denně jsem pendloval mezi budovami FF UK v Celetné ulici a na „Palacháči“ a Franzova tvář se na mne při každém z přesunů zubila z pamětní desky na jednom z domů u radnice. Po škole jsem nejvíce stál o stabilní profesní působení u nás doma, v Plasích nebo v dosahu dojíždění z Plas, ve volnu bych zahradničil, mohl bych být nápomocný nemocné matce a měl bych blízko do zeleně, ale to by mě kolegové zde – až na pár výjimek, které mi ale nepomohly k zisku zaměstnání – museli brát jako kolegu, a ne jako něco zcela jiného. Nechci se opakovat. Když jsem nemohl usnout v plzeňských či pražských panelácích, v nichž jsem bydlíval, vzpomínal jsem v duchu na plaskou Velkou louku, jak se tam virtuálně procházím, na okolí řeky Střely, lesy nad Plasami, coural jsem se v myslí po polích a po cestách z Plas do Nebřezin, do Loman, do Žebnice, do Plání, na mně známá místa – a to mě uspávalo. A stěhování? Tomu se profesně ani lidsky nevyhnu. Poslední 2-3 léta opět bydlím v Plasích a zhruba obden zajíždím kvůli studiu do Prahy. Ale časem mne opět nemine přesun za profesní prací jinam. Budu si zase zvykat na nějakou velkoměstskou bytovku a o některých víkendech prechat na chvíli domů k nám na Plasko a kochat se těmi drobnými a vzácnými chvílemi tady na místech, která mám hluboce uložená ve svém srdci.

- Na závěr otázka pro historika. Kdybych ti mohl splnit přání žít v určité historické době, které období by sis vybral a proč?

Bude to možná znít překvapivě, ale pokud bych chtěl žít v jiné době, tak spíše v nějaké budoucí. V takové, která se od primitivního hmotářství navrátí k duchovním hodnotám a vědomí, že jsme jenom hosté a dočasní správci části hmotného bytí, která namísto krajního individualismu bude dostatečně stavět na zájmu celku, lidí i přírody, tedy na altruismu (tím ale nemíním návrat do šílené předlistopadové doby), v níž nebudou nadále bezohledně plundrovány přírodní zdroje a jež se nebude zatěžovat pseudohodnotami, jako jsou kariéra, nekonečné dobývání nových a nových smyslových zážitků či hledání naplnění pouze v zevním světě. Protože pokud nebudeme schopni takového civilizacího posunu, směrem pryč od současné materialistické dekadence a nezodpovědného egoismu, mnohdy zakrývaného frázemi o svobodě (žel neprovázené odpovědností),

tak už žádná velká budoucnost lidstva ani nastat nemusí, ale namísto toho nás může potkat regresivní návrat někde do pravěku či středověku a do poměrů, které již planetu nebudou ohrožovat. Ostatně i současná covidová krize jasně naznačuje, že pokud se sami neumravníme, vyhubí si Země své přemnožené škůdce bez potíží sama. Covid přitom vnímám jako první varování.

Děkuji za rozhovor. Václav

Václav Franc Epigramy

ČECHY

Čechy jsou země plná lip
a lid tu stále doufá: BUDE LÍP!
Máme přece nárok dostat šanci
No jo... ale když nám vládnou janci !

ÚRODNÉ ČECHY

Lžím se v Čechách
dobře daří:
Vstanou noví korytáři!

PŘÍKAZ DOBY

Perte se a žerte se
tot' příkaz doby
nejeden reklamní štít
tento příkaz zdobí

KOMU NENÍ DÁNO

Komu není shůry dáno
v apatyce nekoupí
V politice najde místo
rozum hodí do stoupy

Tuto pamětní desku najdete v Jindřichově Hradci.

DVOJÍ METR

Před lety vezli za řeči proti vrchnosti
do Brixenu
dneska bych v parlamentu
získal první cenu!

Pomodli se, Čechu,
k ministru Vojtěchu,
abys byl bez COVIDu
národu k prospěchu.

Každého to ministra pálí,
opozice se ve sněmovně jenom válí.

Nechod', Čechu, s Švédy na led,
mnohý příklad máme
že Švéd střelí a my
si vlastence dáme!

*Po porážce českého hokejového týmu
se Švédskem.*

ČAJ pro chvíle pohody

č.181, říjen 2021, ročník XX

Vydáno 5. října 2021 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!